

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА

Actual problems of labour law

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2021/2022
З якого курсу викладається	3
В якому семестрі (-ах) викладається	5-8
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Топоркова Марина Миколаївна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат юридичних наук, доцент
Кафедра	Права, психології та сучасних європейських мов
Посада	Доцент, Завідувач кафедри
Профіль у Google Scholar / ORCID	Google Scholar
Контактна інформація	m.toporkova@knote.edu.ua

Анотація

Трудове право є вибірковою навчальною дисципліною, основою для засвоєння студентами найважливіших положень законодавства України про працю.

Вивчення й аналіз сучасного трудового законодавства, що регулює формування ринку праці, організацію і застосування праці найманих працівників, є важливою складовою частиною розвитку сучасної правової держави. Кожній людині, котра реалізує закріплене в статті 43 Конституції України право на працю, доводиться стикатися з нормами трудового права.

Трудове право за своєю суттю є правом захисту інтересів людини праці, захисту працівника від експлуатації з боку роботодавця. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Таким чином, держава гарантує кожному право на працю шляхом встановлення рівних можливостей для працевлаштування за вільним вибором. Відповідно, громадяни мають змогу самі обирати види і тривалість своєї трудової зайнятості та своєю працею заробляти на життя. Держава приймає на себе обов'язок забезпечити кожному таку можливість.

Мета дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти глибоких і міцних знань у галузі трудового права, яке регулює суспільні відносини у найважливішій сфері життєдіяльності людей – праці, розкриття ролі трудового права у вирішенні завдань соціального і економічного розвитку суспільства, показ значення забезпечення додержання законності в трудових і тісно пов'язаних з ними відносинах, що передують або впливають з трудових; набуття теоретичних знань і

практичних навичок у питанні правового регулювання трудової діяльності в умовах формування ринкових відносин в Україні.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- основні історичних етапів становлення та розвитку трудового законодавства;
- сучасний стан впровадження організаційно-правових засобів визначених в стратегічних та державних програм розвитку, які стосуються працевлаштування населення;
- теорії, концепції, наукові підходи становлення та подальшого розвитку трудового права;
- нормативно-правові основи міжнародного трудового права;

вміти:

- аналізувати і порівнювати вітчизняні та зарубіжні теорії трудового права, розвивати основи таких нових міждисциплінарних напрямів як філософія трудового права, трудово-права політика;
- аналізувати нормативно-правові акти у відповідних сферах трудових відносин та висловлювати власну позицію щодо їх систематизації та відповідного структурування законодавства;
- виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинних національних та міжнародно-правових актів, що регулюють трудові правовідносини;
- проводити науково-правові дослідження з проблем трудового права;
- аналізувати трудові договори, контракти, порушення під час їх розірвання;
- застосовувати положення локальних правових актів під час розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів, дострокового розірвання трудового договору, притягнення працівників до матеріальної та дисциплінарної відповідальності;
- розробляти локальні акти, відповідно до специфіки та напрямів діяльності підприємств, установ та організацій;
- аналізувати та узагальнювати судову практику та діяльність Комісій по трудовим спорам.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ правознавства та філософії.

Програма дисципліни

Тема 1. Поняття, предмет, методи, принципи та система трудового права

Поняття та предмет трудового права. Методи правового регулювання трудових правовідносин. Система трудового права. Функції трудового права України. Принципи трудового права: рівноправність у праці й зайнятості, заборона дискримінації в праці; принцип свободи праці; принцип поєднання централізованого, договірної і локального регулювання з питань праці; принцип єдності і диференціації з питань праці; принцип ефективності права на працю, інших трудових прав; принцип розвитку трудового права і законодавства відповідно до міжнародних стандартів.

Тема 2. Трудові правовідносини

Поняття, структура та зміст трудових правовідносин. Суб'єкти трудових правовідносин. Правовий статус громадянина (працівника) як суб'єкта трудового права. Роботодавці як суб'єкти трудового права, їх види, права та обов'язки. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права. Правовий статус профспілок в Україні: поняття, функції, законодавство про профспілки. Зміст правовідносини, тісно пов'язані з трудовими.

Тема 3. Джерела (форми) трудового права

Поняття та класифікація джерел (форм) трудового права. Міжнародні договори України у системі джерел трудового права. Локальні нормативні акти як джерела трудового права. Місце рішень судової гілки влади у системі джерел трудового права. Проект Трудового кодексу – нові можливості чи нові обмеження?

Тема 4. Колективні договори та угоди

Поняття, сторони, зміст та сфера дії колективного договору. Порядок (стадії) укладення та форма колективного договору. Дія колективного договору. Колективні переговори з укладення колективних договорів і угод. Колективні угоди та їх значення у регулюванні трудових відносин.

Тема 5. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян

Право на зайнятість за законодавством України. Категорії громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню. Допомога по безробіттю: умови та розмір її призначення. Державна служба зайнятості, її структура та повноваження. Міжнародні стандарти у сфері зайнятості.

Тема 6. Трудовий договір (контракт)

Поняття трудового договору та його характеристика в сучасний період. Трудовий договір та його відмінність від цивільно-правових договорів. Зміст трудового договору. Порядок укладення трудового договору, форма трудового договору. Контракт як вид трудового договору: сфера застосування, зміст та порядок його укладення і розірвання. Правове регулювання випробування при прийомі на роботу

Переведення та переміщення як види зміни умов трудового договору. Зміна істотних умов праці. Загальні підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу з окремими категоріями працівників за певних умов. Переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці.

Тема 7. Робочий час і час відпочинку

Поняття робочого часу. Види робочого часу. Поняття та співвідношення скороченого і неповного робочого часу. Режим робочого часу та його види.

Поняття та види часу відпочинку. Поняття та види відпусток. Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічні додаткові відпустки, їх види і порядок надання. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустки без збереження заробітної плати і порядок їх надання.

Тема 8. Оплата праці (заробітна плата). Гарантії і компенсації працівника

Поняття заробітної плати: сфери її правового регулювання. Системи оплати праці. Тарифна система та її елементи. Оплата праці при відхиленнях від нормальних умов праці (нічний час,

простой, надурочні роботи тощо). Гарантійні та компенсаційні виплати. Форми та порядок виплати заробітної плати. Порядок проведення відрахувань із заробітної плати.

Тема 9. Дисципліна праці. Дисциплінарна відповідальність

Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Внутрішній трудовий розпорядок. Заохочення за успіхи в роботі. Дисциплінарна відповідальність у трудових правовідносинах. Види дисциплінарних стягнень та порядок їх застосування.

Тема 10. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору

Поняття, правові підстави та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності працівників. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Визначення розміру шкоди та порядок її покриття.

Тема 11. Правове забезпечення охорони праці та гарантії прав працівників на охорону праці

Поняття та організація охорони праці на виробництві. Охорона праці жінок. Охорона праці неповнолітніх та інших. Охорона праці осіб зі зниженою працездатністю. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на підприємствах, установах, організаціях. Відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону праці.

Тема 12. Трудові спори (конфлікти) та порядок їх вирішення. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю

Поняття, види та класифікація трудових спорів. Розгляд трудових спорів у КТС. Розгляд трудових спорів у судах. Поновлення на роботі та оплата за вимушений прогул.

Тема 13. Правові засади загальнообов'язково державного соціального страхування (ЗДСС) в Україні

Види ЗДСС: державне і недержавне. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного страхування на випадок безробіття. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного страхування від нещасного випадку на виробництві. Теоретичні основи загальнообов'язкового державного страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Тема 14. Страховий стаж та його юридичне значення в трудовому праві

Поняття, класифікація стажу та його юридичне значення в трудовому праві. Обчислення та підтвердження трудового стажу. Страховий стаж та його значення в трудовому праві. Єдиний соціальний внесок та порядок його сплати. Добровільна участь у системі ЗДПС.

Особливості та політики дисципліни

Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Вивчаючи курс трудового права студент зможе засвоїти зміст правових інститутів, об'єктивні закономірності їх становлення і розвитку, а також суть правових категорій, передбачених трудовим законодавством. Практичні заняття курсу трудового права не будуть обмежуватися засвоєнням лише теоретичних положень даного права, а й дадуть можливість набутти навички практичного використання норм трудового права стосовно до конкретних життєвих

ситуацій. Цьому сприятиме ознайомлення із практикою правозастосування судових та інших органів державної виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) активна участь в дискусіях; 2) виконання ситуаційних завдань; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (ситуаційне завдання, творче завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (ситуаційне завдання, творче завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Трудове право : підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін.] ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків : Право, 2019. – 544 с.
2. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М. І. Іншина, В. Л. Костюка, В. П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
3. Корнєєв Ю. В. Трудове право України: навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв. – Київ : Центр учбової літератури, 2019. – 112 с.